

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT
Rruga: Naim Frashëri Nr 37, Tiranë, SHQIPËRI

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS BIOLOGJI 2013

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të biologjisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së biologjisë për t’u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës së biologjisë në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtjen shkencore të lëndës së biologjisë sipas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të biologjisë është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore.

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t’u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

lëndës së biologjisë të arsimit parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.

- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetoje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të biologjisë është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së biologjisë që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke patur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit si dhe në standardet e mësuesit të lëndës së biologjisë. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fusha: Dokumentet zyrtare

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të shpjegojë ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi; • të shpjegojë organizimin dhe funksionimin e strukturave organizative të shkollës; • të zbatojë udhëzimet për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; • të zbatojë udhëzimet për zbatimin e reformës kurrikulare në gjimnaz; • të zbatojë udhëzimet për personelin e shkollës; • të respektojë të drejtat dhe liritë e nxënësit; • të respektojë detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. • Dispozitat Normative për arsimin parauniversitar (DN). • Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". • Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". • Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH "Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor" • Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH "Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore" • Udhëzim Nr. 16, dt. 24.07.2012 për vitin shkollor 2012-2013 në sistemin arsimor parauniversitar. • Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 "Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar". • Udhëzimi i Altertekstit 2010-2011 dhe Paketa informuese "Altertekst 2012" • Rregullore për procesin e maturës shtetërore 2013 në Republikën e Shqipërisë, dt. 07.01.2013 • Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz • "Kualifikimi i mësuesve" – Teste 2008, 2009, 2010", IKT

Fusha: Programet lëndore**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë:**

- të tregojë parimet mbi të cilat ndërtohen programet e biologjisë;
- të përcaktojë dhe të vlerësojë ndryshimet në programet e reja të biologjisë;
- të shpjegojë strukturën e programeve të biologjisë (formatin, rubrikat e tij, parimet dhe kriteret, linjat, nënlinjat);
- të përshkruajë hapat që ndiqen për hartimin e planit vjetor, bazuar në programin lëndor;
- të tregojë koherencën vertikale të kurrikulës së biologjisë (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të biologjisë nga njëri vit në tjetrin.);
- të demonstrojë njohje të metodologjive të zbatimit të programeve të biologjisë;
- të zotërojë kërkesat e programeve për vlerësimin e arritjeve të nxënësve duke përdorur teknikat dhe instrumentet e diagnostikimit dhe të vlerësimit;
- të përdorë programet e biologjisë, standardet e fushës së të nxënësve, standardet lëndore të biologjisë dhe udhëzuesit në planifikimet mësimore vjetore, ditore etj.

Literatura

- Programet lëndore të biologjisë për arsimin parauniversitar.
- Udhëzuesi lëndor i biologjisë së gjimnazit, IKT, 2009.
- Planifikim i mësimdhënies në lëndën e biologjisë, ISP, 2001.
- Kurrikula e arsimit nëntë vjeçar, Shkencat dhe Teknologjia, “Udhëzues për mësuesit”, IKS, 2006.
- Udhëzues për zhvillimin e Kurrikulës, IKS, 2006.
- Module për mësuesit e biologjisë, ISP, 2003.
- Kurrikula dhe shkolla, Biologji (Nr.5), ISP.
- Objektivat e arritjeve të kapitullit (linjës), QTKA, Nëntor 2007.
- Hartimi i objektivave të arritjes së nxënësve, IKT, 2008.
- Standardet e mësuesit të biologjisë, IKT, 2009.
- Udhëzuesi kurrikular i gjimnazit, IZHA, 2010 etj.

Fusha: Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë:**

- të zhvillojë mësimdhënie në përshtatje me synimet dhe objektivat e programeve të biologjisë;
- të përdorë një sërë strategjish dhe metodash të përshtatshme, duke nxitur barazinë dhe gjithëpërfshirjen e nxënësve;
- të vlerësojë burime të ndryshme të mësimdhënies dhe materialet kurrikulare që ndihmojnë në prezantimin në mënyrë sa më të qartë dhe të dobishëm të ideve dhe

Literatura

- Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin.
- Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimi, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimi.

<p>koncepteve biologjike;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të skicojë hartën e koncepteve të një blloku tematik; • të demonstrojë njohje të teknikave të formulimit të objektivave dhe të vlerësimit të tyre; • të grupojë objektivat e një blloku tematik sipas temave; • të planifikojë një orë mësimore (teorike, punë laboratorit etj) me të gjitha hapat proceduralë të nevojshëm; • të shpjegojë parimet e hartimit të një testi. 	
--	--

Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • të silllet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar publik dhe privat, i datës 12.11.2012. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; • të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës**Rezultati****Mësuesi do të jetë i aftë:**

- të zotërojë konceptet e përbashkëta të shkencave natyrore dhe të zhvillojë punë laboratoriale e veprimtari praktike në përputhje me masat e sigurisë;
- të demonstrojë konceptim të saktë dhe të plotë për natyrën e njohurive shkencore përmes zotërimit të elementeve të një kërkimi shkencor;
- të vlerësojë zhvillimin historik të mendimit shkencor dhe aplikimin e shkencës në jetë;
- të shpjegojë se si ndikon biologjia në jetën e përditshme të nxënësve dhe në vendimmarrjet personale dhe shoqërore të tyre;
- të analizojë veçoritë e së gjallës në nivelin qelizor;
- të përshkruajë bazën materiale të trashëgimisë dhe të shpjegojë transmetimin e tipareve nga prindërit tek pasardhësit;
- të përshkruajë klasifikimin e gjallesave sipas kriterëve shkencore;
- të analizojë veçoritë e së gjallës në nivelin organizmit;
- të shpjegojë marrëdhëniet midis gjallesave dhe marrëdhëniet midis gjallesave dhe mjedisit;
- të analizojë faktorët që ndikojnë në zhvillimin evolutiv të gjallesave.

Literatura

- Tekste të lëndës për mësuesin dhe nxënësin, materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.